

Lensmannsbladet

= POLITILEDEREN

NR.2 • 2011 • ÅRGANG 114

AV INNHOLDET

- Innkalling og invitasjon s.4/5
- Spisser lederutdanningen s. 6
- Portrettet s. 10
- Samling på Gardermoen s 19

= NORGES POLITILEDERLAG

LEDEREN

Politidirektør

Det kgl. Justis- og politidepartement holdt markering i forbindelse med politidirektør Ingelin Killengreens fratreden fredag den 1. april 2011. Justisminister Knut Storberget takket henne av, det samme gjorde riksadvokat, Tor-Aksel Bush, departementsråd, Morten Ruud og fungerende politidirektør, Vidar Refvik m.fl. – samt personellorganisasjonene.

For meg var det rart å ta avskjed med Killengreen som politidirektør. Hun har alltid vært der – og hva blir det til nå? Blant annet takket jeg henne for at hun alltid har stilt opp for Norges Politilederlag på våre møter og seminarer, når vi har spurt henne om det. Det har vært til stor nytte og inspirasjon for oss i vårt arbeid.

Ingelin Killengreen har bygd opp Politidirektoratet fra bunnen av i 2001 og frem til slik som det er nå i dag. Hun har satt sitt bumerke på Politidirektoratet. Hun har sine sterke og svake sider, som hun selv sa under markeringen. Hun sa videre at den neste politidirektøren burde være en annen type enn det hun er.

Ja, nå har vi sjansen til å finne en politidirektør, hun eller han, som kan se på Politidirektoratet, politi- og lensmannsetaten med nye øyner. Stillingen er lyst ut og fristen for å søke er satt til 6.mai 2011. Rekrutteringselskapet, Visindi as, skal bistå Justis- og politidepartementet i prosessen med å finne ny politidirektør. I utlysningsteksten står det blant annet: «Vi søker ein samfunnsengasjert og resultatorientert leiar med god forståing av politiske prosessar. Vedkommende skal leia og vidareutvikle en fleksibel og framtidretta politiorganisasjon. Politidirektøren må vere tydeleg og samlande som evner å få medarbeiderne til slutte opp om oppgåvene og medverke til utvikling og omstilling.»

Utlysningsteksten inneholder alle de momenter som bør kreves av en ny politidirektør. En av utfordringene den nye direktør vil stå ovenfor er å forvalte de budsjettmidler som etaten blir tildelt. De siste årene har vist at rammen ikke har økt i takt med de pålagte arbeidsoppgaver som etaten har. En må prioritere hva budsjettmidlene skal brukes til. Prioritere betyr at en må ta bort noe til fordel for noe annet. Her må politidirektøren være strategisk, målbevisst og kunne ta de «kampene» som oppstår underveis.

Mange vil si at dette er en Uriaspost. Politiske mål og Riksadvokatens mål skal innfries, fagforeningene har sin agenda og de ansatte stiller krav. Publikum skal føle seg trygge.

Vi håper at justisminister Storberget får mange kvalifiserte søkere å velge mellom – det fortjener ansatte i politi- og lensmannsetaten.

Denne personen må på en strategisk måte videreutvikle Politidirektoratet og politi- og lensmannsetaten mot år 2020.

Jonny Nauste

REDAKTØRENS SPALTE

På rett vei

Norges Politilederlag har de siste par årene foretatt en målbevisst dreining av fokuset mot «ledelse» i dette begrepets forskjellige varianter. Fra å være en mer eller mindre «ren» lensmannsorganisasjon har man etablert en moderne lederorganisasjon i politi- og lensmannsetaten med sterk vekt på ledelse som profesjon. Dette selvfølgelig ved siden av de mer tradisjonelle fagforeningsoppgaver. Dette har ikke vært bare enkelt – ikke minst på bakgrunn av både historien og på det faktum at strukturen i etaten er svært forskjellig.

Når vi nå registrerer at flere av topplederne i etaten, politimestrene, melder seg inn, tar vi det som tegn på at formålsparagrafen holder på å slå rot og at det er marked for en ren lederorganisasjon. Det blir mer og mer tydelig at lederne vil ha behov for å drøfte spesielle og generelle lederutfordringer med andre på samme nivå og at de vil ha behov for en fagforening som kan gi råd og støtte i forhandlinger og konfliktsituasjoner, hvor lederen er arbeidsgiverpart. Det gjelder tariffmessige aksjoner eller andre konflikter som er en naturlig del av et arbeidsmiljø. Her er det to parter med ulikt ønske om resultat. Kan en og samme organisasjon legge en strategi for å gjøre aksjonen mest mulig effektiv, for så i neste omgang å gi råd til en annen medlemsgruppe om hvordan de skal forhold seg for at aksjonen skal bli minst mulig skadelig for enhetens produksjon.? Å sitte på begge sider av forhandlingsbordet kan være bekvemt, men bryter ganske kraftig med det etisk forsvarlige

NORGES POLITILEDERLAG

Stiftet 1893

Til Representantskapet
Landsstyrets vararepresentanter
Leder av valgkomiteen

Oslo, den 11. april 2011

INNKALLING TIL REPRESENTANTSKAPSMØTE – LEDERSEMINAR

Vi innkaller med dette Norges Politilederlag sitt Representantskap (lokallagsledere og Landsstyret) til ordinært representantskapsmøte på Thon Hotel Oslo Airport Gardermoen, **torsdag den 16. juni 2011 kl. 1000**. Representantskapsmøtet beregnes å være avsluttet kl. 1300.

Norges Politilederlag Akershus og Østfold arrangerer lederseminar **torsdag den 16. juni 2011 kl. 1400 – 1730 og fredag den 17. juni kl 0900 – 1300** på samme sted. Det forutsettes at Representantskapets medlemmer deltar på seminaret. Invitasjon og omtale av seminaret er inntatt et annet sted i bladet.

Det blir middag på hotellet samme kveld.

Vi har bestilt overnatting på hotellet.

Etter vedtektene skal denne innkalling sendes minst 1 måned før møtet. Saksunderlag blir utsendt senest den 01.06.11. Forfall eller at varamedlemmer møter må meldes innen 01.06.11.

SAKLISTE

Nr	Sak	Merknad
1	Åpning av representantskapsmøte	Leder
2	Navneoppprop	
3	Godkjenning av innkalling og sakliste	
4	Valg av referent	
5	Valg av dirigent	
6	Godkjenning av forretningsorden	Dirigent
7	Beretning 2010-2011	Leder
8	Fastsetting av kontingent	Leder
9	Regnskap for Norges Politilederlag 2010	Generalsekretær
10	Budsjett for Norges Politilederlag for 2011	"
11	Handlingsprogram 2011-2013	Leder
12	Valg av: leder og nestleder, styre- og varamedlemmer fra; Sør- og Vestlandet og Nord-Norge	Dirigent
13	Valg av revisor	"
12	Valg av valgkomité	"

Med hilsen
Jonny Nauste

NORGES POLITILEDERLAG

INVITASJON TIL LEDERSAMLING

torsdag 16. – fredag 17. juni 2011

på Thon Hotel, Oslo Airport Gardermoen

Tema: Kunnskap er makt!

Følgende innledere og foredragsholdere vil bidra:

Torsdag 16. juni kl. 14 – 17:30

Knut Storberget
justisminister
"Aktuelle politiske saker."

Bengt Sporaland
namsfogd i Stavanger
"En for alle, alle for en."
Masteroppgave; en studie av ledergruppa i Rogaland pd.

Magne Lerø
forfatter og redaktør i
Ukeavisen ledelse
"Kunnskap er avgjørende, men ikke tiltrekkelig for ledelse?"

Fredag 17. juni kl. 09 – 14

Arne Flaatt
adm dir Helse Nord-
Trøndelag
"De viktigste velferdsgoder – krever de dyktigste lederne?"

Kåre Songstad
politimester i
Haugaland og
Sunnhordland.
"Ledelse i politiet."

Toralf Pedersen
visepolitimester i Sør
Trøndelag
"Praktisk bruk av etterretning som kunnskap i det strategiske og operative politiarbeid."

Vidar Refvik
politidirektør
"Ledelsesplattform og nytt fra POD."

Påmelding via epost til Karl Vidar Solberg (karl.vidar.solberg@politiet.no) innen **13. mai 2011**.

Seminaret er gratis. Deltagere som ikke er medlemmer i Norges Politilederlag må betale en egenandel på kr 1000,- for middag og overnatting. Reisen må dekkes av deltagerne, eventuelt med støtte fra lokallagene.

Velkommen til en faglig og inspirerende samling!

Teknisk arrangør: Akershus og Østfold politilederlag

NORGES POLITILEDERLAG

Hjemmeside: www.politilederen.no epost: post@politilederen.no

Telefon: 21 01 36 00

Politihøgskolen spisser lederutdanningen – 105 LOU-II utdannede på samling

Av lensmann Karl Vidar Solberg,
Eidsvoll og Hurdal

Det gamle auditorium var fylt til randen da Politihøgskolen 2. og 3. mars arrangerte fellesseminar for alle tidligere deltakere på LOU-II.

Primus motor Rune Glomseth stod for forberedelser og gjennomføring i tett samarbeid med Terje Aaserud. Mellomledere og endringsprosesser var seminarets røde tråd. Temaet var en innertier for målgruppen og imponerende 105 av de totalt 160 som har gjennomgått LOU II møtte!

Lederutdanningen spisses

Tor Tanke Holm, leder av Politihøgskolens etter- og videreutdanning, beskrev Politihøgskolen som et kraftsenter for etatens lederutdanning. Han beskrev Politihøgskolens satsing på lederutdanningen som betydelig og la vekt på at dette nå står i sentrum for utarbeidelse av etatsspesifikke og mer tilrettelagte studieplaner. Skolen opplever stor oversøking, særlig på LOU I og innfører fra høsten 2011 en ny lederkandidatutdanning åpen for alle, mens det innføres krav om at man er i lederstilling for å delta på LOU-I og II utdanningene.

– Etter Politihøgskolens oppfatning er samlinger som denne et prioritert tiltak, da det blir en viktig arena for ytterligere kompetansedeling samt et godt instrument for å måle om etatens lederutdanningstilbud er riktig sammensatt, avsluttet Holm.

Lederkandidatutdanning – nytt studietilbud

Terje Aaserud, kjent for de fleste norske politiledere for sitt arbeid, særlig med LOU I, loste forsamlingen gjennom grunnlaget for oppstarten av Lederkandidatutdanningen (15 sp) og gjorde rede for revisjonen av læreplan for lederutdanningene. Sentrale spørsmål ble her hva som skiller disse tilbudene fra annen generell lederutdanning og ikke minst – hva er man blitt veldig gode på, hva må søkes bevart og videreført? Lederutdanningen vil nå flytte fokus fra innhold til læringsutbytte. Det vil skje en sterkere kobling mellom teori og praksis – et spørsmål om anvendt teori.

Resultatreformen – forslag og prosesser

Introdusert som etatens mest aktive endringsagent de siste 10 år ble ordet gitt til Politidirektoratets egen **Knut Kværner**. Han kommenterte innledningsvis litt på Politihøgskolens rolle som sentral faktor i Politidirektoratets fokus på at politiets arbeid skal være kompetanse-

Karl Vidar Solberg, Eidsvoll og Hurdal lensmannskontor.

basert. Argumentasjonen for etatens satsing på kompetanse skulle være enkel mente han og refererte til påstanden: «Synes du det er dyrt med kompetanse – prøv inkompetanse». Kværner benyttet tiden videre til å beskrive bakgrunnen for resultatreformen samt prosessene. Særlig pekte han på sentrale spørsmål politilederne må stille seg når ressursene reduseres – hva skal defineres som kjerneoppgaver, hvordan reindyrke politirollen, hva bør den inneholde m v. Innlegget ble rundet av med mange gode refleksjoner fra salen.

Follo-prosjektet – etablering av endringskapasitet

Politimester i Follo, **Arne Jørgen Olafsen** var utfordret på å beskrive deler av de endringsprosessene som var gjennomført i Follo-prosjektet. Fra en toppleders ståsted fikk forsamlingen en ærlig og åpen introduksjon til de uttallige problemstillingene på ulike plan som dukker opp i en endringsprosess. Refleksjonene rundt dette var absolutt adekvate også for vanlig drift og ikke bare for de som er i OU-prosesser for øyeblikket.

Forts. side 8

NORGES POLITILEDERLAG

Lensmannsbladet / POLITILEDEREN

Ansv. redaktør: Generalsekretær Svein Stuberg – svein.stuberg@politilederen.no
 Forbundsleder: Jonny Nauste – jonny.nauste@politilederen.no. Mobil 977 35 460
 Utgiver: Norges Politilederlag, Brugt. 19, Oslo. Postboks 9096 Grønland, 0133 Oslo
 Telefon: 23 16 31 50 • Telefax: 23 16 31 55
 E-post: post@politilederen.no • Hjemmeside: www.politilederen.no
 Prod. og annonseansvarlig: Ekås Grafisk. Tlf. 67 07 99 42 • ekaas.grafisk@nokab.no
 Forsidefoto: Jonny Nauste.

Refleksjoner etter to år i Justiskomiteen

Norge er for de fleste et godt land å bo i, med høy levestandard. Svært mange blir aldri utsatt for trusler eller kriminalitet. Trygghet er en del av den norske velferd. Dette er imidlertid ingen selvfølge. Hvis vi skal bevare de trygge lokalsamfunnene må vi bruke de riktige virkemidlene og gi et robust og kraftfullt svar på utfordringen fra de kriminelle. Vi blir stilt overfor utfordringer vi som samfunn ikke møtte for kun få år siden. Dette utfordrer vår evne til å møte kriminaliteten og krever til dels nye virkemidler i forhold til hva som var nødvendig tidligere. Høyre mener at håndtering av kriminalitetsutviklingen er på etterskudd.

Politiets viktigste oppgave er å sikre befolkningens trygghet. Et nært, tilstrekkelig bemannet og kompetent politi er helt avgjørende for å sikre trygge lokalsamfunn. Fravær av lokalt

politi gir grobunn for kriminalitet. Risikoen for at kriminelle blir tatt blir mindre, og sannsynligheten for kriminalitet øker. Høyres leder Erna Solberg lanserte i fjor sommer Høyres plan for en kraftig oppbemanning av politiet. I løpet av 2015 kan antallet polititjenestemenn økes med 2000, sammenlignet med i 2009. Dette krever klare politiske og økonomiske prioriteringer, men dette er Høyre villige til å følge opp med bevilgninger i årene som kommer. En forutsetning for dette er imidlertid at midlene til de helt nødvendige oppgraderingene av IKT-systemene ikke kommer fra driftsbudsjettene, men kommer som egne bevilgninger. Dette gjøres ved andre store investeringer innen offentlig sektor. Høyre mener det også bør gjelde for politiet.

Politiets straffesakstall, analyser av kriminalitetsutviklingen og trusselvur-

Artikkelforfatteren Anders B. Werp, Høyre.

deringen viser at vi som samfunn blir stadig mer utsatt for grov og organisert kriminalitet. Høyre fremmet i fjor en rekke forslag i Stortinget med sikte på slå tilbake den organiserte kriminaliteten. Ved vårens behandling av stortingsmeldingen om organisert kriminalitet kjenner vi igjen mange av regjeringens forslag til tiltak fra vårt eget forslag og fra Høyres Krimplan, som ble utarbeidet i fjor. Vi støtter de fleste av forslagene til tiltak fra

Forts. fra side 6

Olafsen trakk særlig fram viktigheten av ærlighet i prosessene og at man stiller seg nøkterne og oppnåelige mål. For mange i forsamlingen ble disse beskrivelsene «bevisføring» for tidligere tillært teori.

Perspektiver på mellomledere og endring

– Hvorfor blir ikke alt som planlagt og hvordan kan mellomlederens rolle i endringsprosesser beskrives, var tema for **Ole Hope** da han entret podiet torsdag morgen. Med sin bakgrunn fra Forsvaret og senest som direktør ved Norges Handelshøyskole utfordret Hope forsamlingen på om vi er bevisste på hvordan vi velger oss strategier og tilnærminger til endring. Han poengterte at endring er ikke å kun tegne nye organisasjonskart, men skape seg nye grunnleggende måter å tenke på.

I endringsarbeidet beskrev han mellomlederen som en oversetter som arbeider med samtidige knytninger til det strategiske og operasjonelle nivået.

Sentrale ledelsesutfordringer

Politidirektør **Ingelin Killengreen** delte sine tanker om sentrale utfordringer som politilederne står overfor i dag. Hun viste særlig til behovet for god samfunns- og rolleforståelse og pekte på Politihøgskolen som en sentral leverandør av ledelseskompetanse for etaten. Hun poengterte også viktigheten av at politilederen står fram som leder ved å ta initiativ og styring.

Politidirektoratet er i ferd med å iverksette et større lederutviklingsprogram og informasjon om dette vil komme utover året.

Avslutningsvis gjorde hun rede for status for resultatreformen og ga her en

innsiktsfull beskrivelse av de mekanismer som gjør seg gjeldende i den type reformarbeid.

Ledelse i det offentlige

– Bedriftsøkonomiske modeller må brukes med forsiktighet i offentlig sektor. Uten nødvendige tilpasninger vil de gi uønsket effekter som eksempelvis dysfunksjonelle enheter, hevdet tidligere forsvarssjef **Sverre Diesen**. Han beskrev på en klargjørende måte de utfordringer Forsvaret hadde knyttet til krav om endring. Økte kostnadsdrivende oppgaver og redusert økonomisk handlingsrom ispedd distriktpolitiske føringer satte store krav til ledelsesapparatet.

Diesens foredrag ble i sin tydelighet et høydepunkt for mange. Man kjente seg godt igjen samtidig som man så at rammeforutsetningene faktisk kan være dårligere enn hva gjelder egen etat – noen har det verre. ■

regjeringen, men mener at de fleste kunne ha vært iversatt allerede.

1 % MC-gjengene, som Hells Angels, Bandidos og Outlaws, rekrutterer stadig nye medlemmer fra miljøer som ikke har vært i kontakt med kriminalitet tidligere. Dette er en utvikling som må stoppes. Høyre har tro på at vi vil kunne få gode virkninger av det brede samarbeidet vi nå ser landet rundt for å stoppe 1 % MC-miljøet. Når politiet arbeider aktivt sammen med kommuner og frivillige i lokale lag og organisasjoner har vi en unik mulighet til å hindre at disse klubbene får rekruttert nye medlemmer og etablert seg på nye steder. Fra mine ti år som ordfører i Øvre Eiker vet jeg også hvor viktig det er å forebygge naivitet og romantisering hos innbyggerne i forhold til hva disse miljøene faktisk representerer.

Omreisende tyveribander fra Øst-Europa har de siste årene stått for en stor del av vinningskriminaliteten, og har vist seg å være svært mobile og slagkraftige. Samarbeid på tvers av politidistrikter har vist seg effektivt for å bekjempe problemene. Gjennom godt politiarbeid er mange av disse kriminelle arrestert og dømt. Ressurs-situasjonen gjør meg imidlertid betenkt – det er alvorlig hvis pengemangel skal være avgjørende for samfunnets evne til å slå ned på samfunnsskadelig virksomhet.

Samfunnet har mye å tjene på å stanse rekrutteringen til kriminalitet på et tidligst mulig tidspunkt. Unge kriminelle må møtes med reaksjoner som helt klart viser hva som er uakseptabel adferd. Dette skjer i for liten grad i dag. Fornuftig utformede straffereaksjoner overfor yngre lovbrøyttere vil ha betydelig preventiv effekt. Forebyggende arbeid handler for Høyre både om hvordan vi forhindrer at tidligere kriminelle begår ny kriminalitet, og hvordan vi motarbeider at unge utfører kriminelle handlinger for første gang. Kriminalitet må følges opp med raske og kontante reaksjoner fra samfunnets side. Arbeid og utdanning er sentrale elementer for å unngå at unge havner i et liv med kriminalitet og rus. Ikke minst advarer Høyre mot

Det viktigste noen kan arve, er en mulighet.

Mange vet ikke at de kan bidra til at Pablo og andre barn får mulighet til utdanning og et bedre liv. Husk å opplyse om testamentariske gaver til mennesker som ønsker å tilgodese en hjertesak i sitt testamente.

Kontakt oss for mer informasjon på telefon 22 99 09 00.

Redd Barna

www.reddbarna.no

en utglidning i kampen mot narkotikaomsetning og misbruk av narkotiske stoffer og anabole steroider. Høyre ønsker en konsekvent nulltoleranse mot all bruk av narkotika. Dette vil redusere antallet unge som begår kriminalitet.

Ett forhold som har overrasket meg er at det ikke finnes beregninger over hva som bør ansees som en nedre kritisk grense for tilgjengelig politiskraft. Hvor mange politifolk er det egentlig behov for i byer og tettsteder til døgnetts ulike tider?

Jeg er bekymret for at Resultatrefor-men ikke er bredere forankret. Det ligger i kortene at det vil komme til dels store endringer i strukturene i politiets nærvær i mange lokalsamfunn, både ved nedleggelse av lensmannskontor og som resultat av distriktssammen-slåinger. Dette er problemstillinger som i stor grad påvirker mange lokalsamfunn. Etter min mening burde

den første høringsrunden også inkludert kommuner og andre som er direkte berørt av endringene.

Datalagringsdirektivet

Som kjent inngikk Høyre og Arbeiderpartiet en avtale som medfører at direktivet blir gjennomført i norsk rett. For Høyre var det avgjørende at vi fikk en bred avtale – som styrker personvernet på mange samfunnsområder og samtidig legger til rette for mer effektiv og målrettet kriminalitetsbekjempelse. Ordrbruken har fra mange vært svært kraftig, til tider har debatten blitt ført på et uverdigg nivå av enkelte aksjonister. Jeg håper politiet og påtalemyndigheten i tiden som kommer fortsetter å synliggjøre den kriminalitetsbekjempende effekten det har at trafikkdata slettes eller lagres. Det er avgjørende for legitimiteten til omstridte tiltak at virkningen av dem kan vises i praksis. ■

Liker ikke autoriteter

Tekst: Lene Bovim

Foto: Lene Bovim og Wemunn Aabø, Politidirektoratet

– Jeg vil respekteres for den jeg er og for mine kloke ord, ikke på grunn av tittel og fire stjerner, sier vår nylig avgåtte politidirektør. Streng hierarkier har hun liten sans for.

Ingelin Killengreen er på vei inn i sin siste uke som politiets øverste leder, og flytteeskene står tett i tett på rekke langs bokreolene på direktørkontoret i Politidirektoratets øverste etasje. Rydde- og pakkejobben må gjøres innimellom slagene. Avtaleboken er fortsatt full.

Da Politilederen var på besøk, het Norges politidirektør fortsatt Ingelin Killengreen i én uke til. Fra første april er hun på plass i FAD; Fornøyings-, administrasjons- og kirke departementet.

En ny og krevende lederjobb med mye ansvar. Som leder og samordner for det administrative og faglige arbeidet i departementet på vegne av statsråden, vil det bety fortsatt mye jobbing.

Ikke typen som liker å sitte stille

– Jeg tror jeg kommer til å jobbe like mye som tidligere. Det er ikke noen rettsstilling jeg har søkt på. Men jeg er jo glad i å jobbe, avslører Ingelin. – Jeg jobber nok litt for mye, sier hun etter en kort pause. – Men ikke mer enn at jeg også har tid til gode venner, legger hun til.

Hun pleier å jobbe lange dager. Men i helgene har hun fri. Stort sett. Det er ikke ofte hun tar seg tid til bare å sette seg ned. – Jeg er ikke særlig god på å ikke gjøre noen ting, innrømmer hun.

Det er ikke gått lang tid siden det ble kjent at jobben i FAD var hennes. Kort tid senere er hun ute av sjefsstolen i Poli-

Nye oppgaver venter, og det ryddes og pakkes innimellom den siste ukas avtaler.

tidirektoratet. Ingelin synes tidspunktet for jobbskifte passet bra nå. Hun var litt redd for å sitte så lenge mot slutt punktet at hun ville miste noe av engasjementet for jobben.

– Jeg kunne maks sittet halvannet år til i jobben som politidirektør. Derfor har jeg en stund fulgt med på om det har vært noen spennende jobber ledig. Jo lenger jeg venter, desto mindre attraktiv blir jeg på arbeidsmarkedet. Jeg er 63 år og ønsket meg én stor lederjobb til i livet mitt, forklarer hun.

– Jobber som dette kommer ikke flygende. Da departementsstillingen ble lyst ut, måtte jeg bare søke. Skulle jeg inn et sted hvor det er mye interessant å gjøre, måtte det være nettopp i FAD, sier hun fornøyd.

Har preget norsk politi

Det er en av norsk politihistoriens viktigste toppledere som nå takker av. Hun har nær 40 års fartstid i justissektoren, og har vært innflytelsesrik leder i 30 av dem. Hun fikk sin første jobb i Justisdepartementet som saksbehandler i 1972 etter å ha tatt juridisk embetseksamen samme år. Hun har vært byråsjef, avdelingsdirektør, ekspedisjonssjef og departementsråd i Justisdepartementet. Og hun har en kort karriere bak seg som dommerfullmektig i Oslo skifterett.

I fem år var hun politimester i Oslo politidistrikt før hun tiltrådte som politidirektør da Politidirektoratet ble opprettet for 10 år siden. ➤

Også den siste arbeidsuka er travel for den avtroppende politidirektøren.

Politiets forhold til samfunnet har hatt stort fokus hos henne. Spesielt bevisstheten rundt dette med at omdømme og tillit henger nøye sammen med hvordan ansatte i politiet opptrer i sitt møte med publikum.

Norges første kvinnelige toppleder har «åpnet» politiet ut mot samfunnet. Det var viktig for henne å gjøre klagestatistikken tilgjengelig for offentligheten, og begrepet «nulltoleranse» er blitt løftet fram som et viktig slagord.

Innbyggerundersøkelsene er et annet resultat av politidirektørens intensjon om å lytte til befolkningen. Også innad i etaten har hun løst opp i de «gamle» og formelle strukturene.

Ingelin Killengreen er omstillingslederen fremfor noen. Hun har drevet gjennom politireformen og lagt om måten å jobbe på i politiet.

De ansatte er på fornavn med henne. Et sunnhetstegn, ifølge Ingelin selv. – I det daglige er vi alle likestilt, vi jobber sammen mot et felles mål. Alle er like viktige. Det er viktig med respekt for arbeid og for holdninger. Men å nyte respekt kun på grunn av posisjon, har jeg ikke sansen for.

Mest stolt av reformen

Når 10 år i direktørstolen skal oppsummeres, er det politireformen som trekkes fram som det mest betydningsfulle i perioden. – Jeg følte jeg hadde eierskap til opprettelsen av POD. Og politireformen hadde jeg et sterkt engasjement for. Gjennomføringen var en ekstremt krevende prosess, innrømmer Ingelin.

Det var mange personer som måtte flytte på seg, og mange politimestere mistet distriktet sitt når antall politidistrikter

gikk ned. – Omorganiseringen var tøff for mange. Men det var en klok reform, og jeg er stolt av at vi kom ut av prosessen på den andre siden som et bedre politi, sier hun.

En av målsetningene gjennom omstillingsprosessen, var at det skulle brukes tid og ressurser på å gjøre lederne bedre. – Kompetanseløftet på ledernivå var en viktig faktor bak det vellykkede resultatet, mener Ingelin. Alle de oppsatte målene ble nådd.

Politikonflikten den tøffeste erfaringen

Mens politireformen var den største utfordringen på plussiden, utmerker politiaksjonen seg som den største på minus-siden. Ingelin er kjent for å være en dyktig balansekunstner i det krevende grenselandet mellom politikk og embete. Men politikonflikten satte dette «talentet» på en alvorlig prøve.

– Jeg satt mellom barken og veden. Hovedskytset gikk ikke på meg personlig, det var rettet mot justisministeren. Men jeg følte et sterkt ansvar for å løse konflikten – det var mitt ansvar at politiet fungerte. Hele etaten gikk for redusert maskin. Jeg var svært bekymret for hva dette ville gjøre med folks trygghetsfølelse, med deres tillit til politiet, innrømmer Ingelin.

– Det aller vanskeligste var den store demonstrasjonen med politiuniformene på. At uniformen, selve symbolet på makt – på den sivile tvangsmakt – ble brukt som virkemiddel foran Stortinget i kampen for høyere lønn. Dette var tungt for meg. Helt i åpenbar strid med lov og reglement. Hva skjer nå? Hvordan reagerer folk på dette, tenkte jeg. Klarer vi å reise oss igjen?

Det har heldigvis vist seg at tilliten til politiet fortsatt er svært høy i Norge. Men begrepet «sutrepoliti» rakk å feste seg i manges bevissthet. – Vi løste konflikten på overtid. Vi hadde ikke klart å fortsette med redusert fart stort lenger, påpeker Ingelin.

Alvorlig syk

Midt oppi de verste utfordringene med politikonflikten, fikk Ingelin brystkreft.

Hun gjennomgikk en operasjon etterfulgt av en tøff cellegiftbehandling, men fortsatte å jobbe. Det passet ikke for Ingelin å trekke seg tilbake for kun å konsentrere seg om de private utfordringene. Ingelin gikk for full maskin, og la opp behandlingene slik at de passet inn i avtaleboken.

– Jeg holdt et foredrag samme dag som jeg hadde fått cellegift. Tenkte at jeg skulle rekke det før kvalmen kom. Men da jeg sto på talerstolen, holdt jeg rett og slett på å besvime. Etter dette fikk jeg flyttet cellegiftbehandlingene til fredag ettermiddag. Det var flott at sykehuset la behandlingen til rette slik at jeg kunne bruke helgene til å komme meg på, gjenforteller hun.

Hun ønsker ikke å bli oppfattet som verken enestående eller superkvinne fordi hun jobbet gjennom det meste av sykdomsperioden.

– Dette var *min* måte å takle situasjonen på. For meg var det godt å ha noe å konsentrere meg om, noe som fikk tankene vekk fra sykdom og bekymringer, sier hun enkelt. Og presiserer at folk er forskjellige, og det er viktig å gjøre det som fungerer best for hver enkelt.

Politikonflikten var nettopp over da Ingelin mistet ektemannen, John, i kreft. Så mistet hun foreldrene sine med kort tids mellomrom. Det har vært noen tøffe tak for politiets øverste leder. – Det hadde ikke vært noe enklere for meg ikke å jobbe. Det var godt å få ha fokus på noe annet, sier hun.

Mistet håret

En vanlig bivirkning etter cellegiftbehandling, er hårtap. Ingelins hår forsvant ganske fort. Uproblematisk og ikke veldig dramatisk, sier hun selv om dette.

– Jeg var forberedt på det, og tok det som det kom. Det var jo bare å ta på seg parykk, sier hun. Men hun innrømmer åpenhertig at det var et mentalt løft da håret hennes vokste ut igjen.

– Det kjentes ut som før, og det hadde den samme fargen som før. Det eneste

som er tilbake etter sykdommen, er to bittesmå arr. Ellers er jeg tilbake i normalt gjenge. Jeg har vært veldig heldig, konstaterer hun.

At hun klarte seg såpass bra gjennom behandlingen, at hun er tilbake i gammel form igjen etter sykdommen, kan hun antakelig takke sin gode fysikk for. – Å være alvorlig syk var en rar erfaring. Jeg merket ikke da hvor sliten jeg var. Men jeg merket det da kreftene kom tilbake igjen. Jeg kom relativt raskt i gjenge. Det takker jeg løpingen min for. Hver kveld løper jeg på tredemølle foran tv'n. Slik jeg rister av meg frustrasjoner, avslører hun.

Ingelin er optimistisk av natur, får vi vite. Et menneske som ser fremover, ikke bakover. Full av pågangsmot. Sykdommen er nå et tilbaketog stadium. At hun er frisk nå, er det som betyr noe. Hun er ikke typen som engster seg for fremtiden. – Ingen grunn til å bekymre seg for de sorger som aldri kommer, sier hun.

Forferdelig temperament

– Jeg har et forferdelig temperament, innrømmer Ingelin. – Kan være ganske eksplosiv. Men jeg er blitt mer moderat med årene. Og jeg er aldri langsint. I løpet av en time er jeg ferdig med det, forsikrer hun.

Det som imidlertid karakteriserer henne, er det gode humøret. Folk som kjenner Ingelin, kan skrive under på at hun har stor sans for humor og ler mye. – I denne jobben må du ha mye humor og selvironi. Vi i politiet er tett på mange triste skjebner. Av og til må vi kunne se på livets meningsløsheter og kunne le av det. Jeg ser på det som et sunnhets tegn at presten kan le av ting som skjer i en begravelse. Det er ikke mye som er for alvorlig til å kunne le av, mener Ingelin.

Hun prater mye også, vedgår hun. – Jeg er jo født i Bergen. Og er blant dem som ikke helt har skjønt at vi er født med to ører og kun én munn, sier hun med glimt i øyet.

Ingelin er et «rett fram»-menneske. – Jeg får meg noen nesestyvere av og til.

Mens andre sitter og avventer, er jeg den som kan finne på å si ting som ikke løner seg, betror hun. – Og jeg forstår meg ikke på dette med at folk ikke kan snakke til noen, i stedet for å snakke om.

Hun mener det ligger til en leders oppgave å følge med på det som blir snakket om. I en stor organisasjon som politiet, vil det alltid forekomme sladder og ryktespredning. Dette er det viktig å ta tak i. Tas ting opp med rette vedkommende, kan misforståelser ryddes av veien og det som ikke er så bra, kan rettes opp.

– Den som har ansvar for mange ansatte vil alltid oppleve at det er noen som ikke liker deg. Det er ikke mulig å gjøre alle til lags. Med de stramme budsjettene vi har i politiet, er det ikke mulig å legge til rette for at alle får de oppgavene og den lønnen de ønsker seg. Hele tiden er vi stilt overfor begrensninger og stramme prioriteringer. Og du er ikke en velfungerende leder hvis du kun utfører de «populære» oppgavene, påpeker Ingelin.

Stiller store krav til seg selv og andre

Ingelin er kjent som en tydelig leder. Hun stiller store krav til seg selv – og til andre. – Det der er et av forbedringspunktene mine. Jeg er litt utålmodig på ting. Jeg jobber mye. Og jeg jobber fort. Men vi mennesker er forskjellige. Ikke alle har samme kapasitet, og ingen av oss er enere på alle områder. Det er viktig å stille krav ut ifra folks evner, sier hun.

Hun fremhever at det har vært et privilegium å jobbe med så mange dyktige mennesker i politiet gjennom så mange år. Det er et stort antall svært gode kolleger hun nå vil miste den daglige kontakten med. Og det vil bli et stort savn.

Ingelin forlater en organisasjon som er inne i en fase med spennende, men krevende oppgaver. Samfunnet er i endring – kriminaliteten blir mer grenseoverskridende. Det forventes fortsatt stor tilflytning til byene, med de politimessige utfordringene det fører med seg. Tilsvarende krav stilles til kreative løsninger for utkantstrøkene, hvor

Denne lenestolen ble kjøpt inn da Ingelin var syk. – Den var god å ha da jeg hadde behov for å hvile meg og samle krefter i løpet av arbeidsdagen, sier hun. – Det skal bli godt å få en mer usynlig rolle. Og jeg gleder meg til å gå i sivil på jobben, sier Ingelin, som ikke legger skjul på at hun er over middels opptatt av klær.

mange små lensmannskontorer sliter med å holde i nok oppgaver til å få turnusene til å gå rundt.

Brenner for et godt nærpoliti

Ingelin føler hun har et nært og godt forhold til lensmannsinstitusjonen. Hennes hjerte banker for lensmannsrollen, som er en viktig rollemodell og fortsatt har en sterk posisjon i mange lokalsamfunn.

Pilotene Hordaland og Follo, som har gått bort fra lensmannsmodellen og sentralisert polititjenesten ved få, store kontorer, var etter Ingelins mening et fornuftlig grep.

– Det betyr ikke at det er riktig å sentralisere hele politi-Norge. De store

avstandene i landet vårt gjør det nødvendig å holde på lensmannsmodellen. Utfordringen mange steder er at det ikke er nok oppgaver på de små kontorene. Det gjelder å være kreative og finne smarte løsninger. Som å samle enkelte oppgaver ved ett kontor, illustrerer hun.

I følge Ingelin er lensmannsstrukturen trygg. Det vil i lang tid fremover være behov for et tilstedeværende og godt nærpoliti.

Venter på barnebarn nummer to

På hjemmefronten er det mange lyspunkter. For halvannet år siden kom det første barnebarnet, og snart blir Ingelin

farmor til jente nummer to. Hun karakteriserer seg selv som den helt vanlige sorten bestemor.

– Jeg er helt ute av stand til å si nei til noen ting. Selv var jeg en streng mor. Sønnen min er oppgitt over alt lille Ingrid får gjøre når hun er hos meg. Hun vet blant annet hvor det er godis å finne, nemlig i den nederste skuffen. Men hun forsøker seg ikke på skuffene hjemme hos seg selv, sier Ingelin til sitt forsvar. Besteforeldre har det privilegiet at de har lov til å slakke litt på prinsippene.

– Min egen mormor var en vidunderbestemor. Hun var grunnpilaren i min oppvekst. Det var hun som oppdro meg, og hun var streng, minnes Ingelin. – Jeg vil gjerne være en sånn bestemor som henne. ■

Sunnmøre Lensmannslags 50-års jubileum

Lørdag 17. desember feiret Sunnmøre Lensmannslag 50 årsdagen for lagets stiftelse. Det skjedde med en stilig og hyggelig fest i Klubbens lokaler i Ålesund, der fylkesmann og embetsmenn var innbudt som gjester. Fra Oslo møtte direktør Thorvald Johnsen i Norges Brannkasse og generalsekretær Eiv. Halle i Norges Lensmannslag. Tilstede var også æresmedlemmene tidligere lensmenn Olav Synnes og Olav N. Gausdal.

Ved bordet var det en lang rekke taler. Formannen i lokallaget, lensmann *Egil Fjærtøft*, ønsket velkommen til bords. Han brakte en hilsen fra æresmedlem Mathias Steinsvik, tidligere lensmann i Volda. Deretter utbrakte lensmann *Lars Sande Kongens skål*.

Etter at reinsdyrsteken var fortært, fulgte en lang rekke taler. Lensmann *Egil Fjærtøft* kom inn på stiftelsen av foreningen i 1910 og mintes de formenn som laget siden hadde hatt.

Deretter ga han ordet til lensmann *Olav Berge, Dale*, som den eldste av de aktive lensmenn. Lensmann *Berge* fortalte fra etatens tidligere tider da lensmennenes kår ofte var meget trange. Han kom også inn på lensmannsgjeringen og hvor vanskelig det ofte var når man skulle ivareta både interessene til staten og alle embetsmennene på den ene side og bygdefolkets interesser på den annen. Til slutt mintes han lensmann *Ivar Fjærtøft*, som hadde vært formann i Sunnmøre lensmannslag fra 1921 til 1951 og som hadde vært som en far for alle lensmenn i fylket.

Politimesteren i Sunnmøre, *Haakon Holmsen*, takket lensmennene for det gode samarbeidet han hadde hatt med

dem helt siden han i 20-årene kom til distriktet som politifullmektig. Politimesteren og lensmennene klart å løse sine problemer uten å påkalle organisasjonenes hjelp og han uttrykte håpet om at han også i framtiden slapp å møte generalsekretær Halle under slike omstendigheter.

Vegsjef *L. Oppgaard* kom i sin tale inn på gamle dager og nevnte at i forhold til lensmennene var vegingeniørene nybegynnere når det gjaldt vegtilsynet. Utviklingen hadde imidlertid gått i retning av mer og mer spesialisering, og i dag ble ikke engang en vegingeniør ansett som fullt sakkyndig på de forskjellige spesialiteter innen vegbygging og vegvedlikehold.

Skattefogd *Arnljot Aune* nevnte det gode samarbeidet med lensmennene. Han beklaget at det arbeidsområdet man hadde felles, var blitt innskrenket ved at man mistet statsskatten, vegavgiftene og sannsynligvis snart også motorvognskatten. Heldigvis, sa skattefogd Aune, har vi ennå omsetningsavgiften.

Sorenskriver *Per Longva* hilste fra sin eldre kollega, sorenskriver *Sølvberg* i Nordre Sunnmøre, som på grunn av sykdom ikke hadde kunnet delta i festen. Sorenskriveren hadde mange hyggelige minner fra samarbeidet med lensmennene, som han også hadde lært meget av. I mange saker var lensmennenes lokalkunnskap til uvurderlig hjelp og nytte.

Direktør *Thorvald Johnsen* i Brannkassen var kommet fra Oslo for å delta i feiringen av jubileet. Han hilste lensmennene med noen hyggelige ord, og som gave fra Norges Brannkasse over-

brakte han Sunnmøre lensmannslag en formannsklubbe. Han rådet formannen til å ta den i bruk straks for å få avviklet den gjestående talerekke.

Generalsekretær *Eiv. Halle* hilste fra Norges Lensmannslag. Han oppholdt seg litt ved stiftelsen av Sunnmøre lensmannslag og siterte fra Lensmandsbladet fra 1910, hvorav det fremgikk at sunnmøringene hadde funnet ut at de ikke fikk den fornødne kraft i organisasjonsarbeidet når de sto sammen med romsdøler og nordmøring. Som nordmøring ga Halle uttrykk for at han trodde skismaet var det beste for begge parter. Forøvrig kunne han opplyse at laget nok var eldre enn man regnet med, idet Sunnmøre lensmannslag hadde bestått som eget lag før 1893, da det gikk sammen med resten av fylket i det nystiftede Romsdal Amts Lensmandsforening.

Tidligere lensmann i Sunnlyven, *Olav N. Gausdal* talte om gamle dager og hadde litt av hvert å minnes fra han i 1909 begynte som politimann i Ålesund. Han ble lensmann i Sunnlyven i 1927. Han mintes en rekke politimestre og fylkesmenn som han alle knyttet en historie til og avsluttet hver gang med ordene: «Det var N.N. i korte trekk.» Han avsluttet med å gi den nåværende fylkesmann Anger det råd å bruke skjønn i sine avgjørelser.

Formannen i Romsdal og Nordmøre lensmannslag, lensmann *Ulrik Fredriksen*, var kommet fra Sunndalen for å delta i jubileet. Han hilste fra «moderlaget» og pekte på at kommunikasjonene var langt bedre i dag enn i 1910 og at det muligens derfor burde overveies å slutte lagene sammen til ett. Fredriksens formulering på dette punkt var svært

Sunnmøre Lensmannslags 50-års jubileum

Sunnmøre lensmannslag

I høve SUNNMØRE LENSMANNSLAG
sin 50-årsdag den 17. desember 1960
har vi den ære å be
herr

Slik så den morsomme innbydelsen ut — i farver som vi dessverre ikke kan gjengi.

forsiktig, så han hadde neppe særlig tro selv på at tanken var realisabel.

Til slutt var det tale for damene og herrene. Kontrollingeniør *Bør Lind* bebredet lensmannsfruene at de med sine invitasjoner brakte forstyrrelser i hans ruteopplegg når han var ute på reiser. Når det kom til stykket, lot det allikevel til at han satte stor pris på gjestfriheten selv om det førte til at turene hans ble lengre enn beregnet. Vertinnen selv, fru *Fjærtoft*, talte for herrene, og i en charmerende tale som var en blanding av både spøk og alvor, fikk hun sagt menne-
ne noen sannhetsord.

Fylkesmann *Erling Anger* avsluttet tale-
rekken. Han mintes fornøydlig en liten
historie, fra han som gutt hadde besøkt
lensmannskontoret og lensmannen
hadde tatt fingeren hans, trykket den
mot stempelputen og deretter på et
papir og sagt. «Nå har vi fingeravtryk-
ket ditt i arkivet.» Dette syntes gutten
var ille og etter å ha grudd seg i mange
dager, tok han mot til seg og spurte

lensmannen om han kunne få fingerav-
trykket tilbake. Det tok tid før lens-
mannen skjønte hva gutten mente,
men da fikk han seg en god latter og
lovet at fingeravtrykket skulle bli øde-
lagt. Som plaster på såret fikk gutten en
krone da han gikk. Fylkesmannen for-
talte at han fremdeles hadde sin store
respekt for lensmannen i behold. Han
takket lensmann *Gausdal* for rådet om
å bruke skjønn og gikk som en selvfølge
ut fra at han hadde ment lensmanns-
skjønn. Til slutt hevet fylkesmannen
taffet ved å rette en takk til vertinnen
for den deilige maten og det hyggelige
samværet ved bordet.

Lensmann *Fjærtoft* introduserte hver
enkelt taler med en slående devisa. Vi
kan her bare gi plass for et par eksempler.

Slik fikk skattefogden ordet:

**Trekke, drage dra,
hugge hoggde hogd.
Han mener alt så bra,
herr Aune, skattefogd.**

Og fylkesmannen:

**Hvem svinger taktstokken i fylkeskoret?
Jo, hedersgjesten ved jubileumsbordet.
Et kor har tenor, sin første sanger,
fylket har sin, fylkesmann Anger.**

Det ble sunget en rekke sanger som fore-
lå i et morsomt utstyrt hefte. Før taffet
ble hevet hadde også lensmann *Fjærtoft*
referert et hilsmingstelegram fra funge-
rende formann i landslaget, lensmann
Olav Riisdal, som også var invitert, men
dessverre ikke hadde fått anledning til å
være til stede.

Etterpå var det hyggelig samvær til ut i
de små timer, da det ble servert nattmat.
Før festen ble avsluttet samlet lensmennene
seg i en ring rundt lensmann *Egil Fjærtoft*
og frue og hyldet dem for det arbeid de
hadde hatt med arrangementet av festen.
De hadde vært alene om det og det var da
helt på sin plass å gi dem en slik honnør
for det arbeid de hadde nedlagt. En stilig
og usedvanlig hyggelig fest, som alle delta-
kere vil minnes med glede.

E.H.

Samling for koordinatører og namsfogder på Gardermoen

17.-18. mars

Av namsfogd Øyvind Time, Sandnes

Dette var fjerde gangen Politidirektoratet innkalte landets Namsfogder og koordinatører innen sivil rettspleie til todagens samling – denne gangen på Gardermoen. Samlingene avholdes to ganger i året og vi har erfart at dette er en nyttig og viktig arena for utviklingen av den sivile rettspleien på grunnplanet.

Også denne samlingen hadde et variert og godt program. Namsfogd i Fredrikstad Jørn Fjell hadde et innlegg benevnt «Tøff hverdag». Utgangspunktet for dette var en fravikelse i hans distrikt som etter hvert utviklet seg til en væpnet aksjon, hvor namsmannen trakk seg tilbake, og politiet overtok og media raskt var på banen. I forbindelse med foredraget ble det en god diskusjon omkring sikkerhetsperspektiver i forhold til namsmannens rolle.

Tor-Geir Myhrer holdt deretter et innsiktsfullt og meget godt foredrag om taushetspliktsbestemmelser med relasjon til namsmannens virksomhet. Taushetsplikten er sjelden eller aldri absolutt, og Myhrer var innom ulike sider rundt dette tema.

Politihøgskolen v/Fredrik Barth og Ivar Flø redegjorde for etter- og videreutdanningen ved PHS. Studiene innen sivil rettspleie er nå godt ivaretatt i politihøgskolesystemet og det er arbeidskrevende studier. Det har vist seg nyttig at deltakere fra samme distrikt deltar sammen, med henblikk på oppgaver som skal skrives og informasjon som kan deles. En hadde tanker om å vektlegge dette ved

opptak innen kommende studier. Barth informerte omkring planene om å starte opp instruktørutdanning. For å kunne møte behovet for opplæring og kursing lokalt vil en nå tilby instruktørutdanning for fagpersoner i den ytre etat. For å få dette til er samarbeid med distriktene helt nødvendig og distriktene må jobbe aktivt med å motivere de som kan og ønsker å bidra på dette området.

Statens Innkrevingsentral og FaggruppeSIAN v/ Jonny Nauste informerte om tilstanden, utviklingsplaner og prioriteringer rundt saksbehandlingssystemet SIAN. Den nye sekretæren i faggruppe SIAN, ble presentert. Hun heter Elin Norman Andersen og jobber til daglig ved Alta lensmannskontor.

Ved forrige samling ble temaet forebyggende arbeid innen sivil rettspleie på grunnplanet diskutert. Det endte opp med at en gruppe bestående av Monica Lægreid, Marianne Steen og Camilla Lein Damsleth, ble nedsatt for å arbeide videre med spørsmålet. De presenterte et spennende opplegg som skal bearbeides ytterligere. Meningen er at alle distrikter skal kunne bruke undervisningsmaterialet når en henvender seg til ungdom i den videregående skolen. PODs Knut Kværner repliserte etter presentasjon;

§ *Fra* RETTEN § Tvangsfullbyrdelse

Lov om tvangsfullbyrdelse § 7 – 1 og § 7 – 13

Kjennelse av Borgarting lagmannsrett i sak nr. LB – 2010-117667

Klage over utlegg i bil ble ikke tatt til følge. Eier fremla kjøpekontrakt hvor bilen seks dager før utleggsforretningen ble holdt, var blitt solgt til et aksjeselskap hvor han selv var styreleder og daglig leder. Bilen var imidlertid fortsatt registrert i hans navn og den var

blitt observert i hans garasje etter at kjøpekontrakten var skrevet. Han ble derfor ansett for fortsatt å ha besittelsen av bilen og kjøper hadde derfor ikke rettsvern for sitt eventuelle erverv.

Sakens faktum:

Kemneren i Asker og Bærum besluttet 7. desember 2009 at det skulle tas utlegg i en motorvogn, BMW 320d/3901 årsmo- dell 2005 tilhørende A til sikring av

kemnerens krav på 419 733 kroner. Bilen var registrert på A da utlegget ble tatt. A ble orientert om utleggsforretningen i brev av 8. desember 2009. Utlegget ble tinglyst i Løsøreregisteret 10. desember 2009. Kemneren sendte varsel om tvangsdekning i de formuesgoder det var tatt utlegg i den 6. januar 2010.

Utleggsforretningen ble påklaget 11. januar 2010 med den begrunnelse at bilen ikke tilhørte A, men at den var

«Vi (politiet) skal ha et forebyggende blikk på alt vi driver med», hvorpå han og resten av salen ga velfortjent ros til gruppen for et flott arbeid.

Dagen ble avsluttet med gruppearbeid v/ Otto Stærk. Stærk viste til PODs disponeringskriv for 2011 hvor det er anført:

«Det skal settes krav til kompetanse for namsmenn og for saksbehandlere som skal utføre arbeid innen sivile gjøremål. Politimestrene må i den forbindelse sørge for at

nytilsatte får nødvendig opplæring. Politidistriktene bør benytte Politihøgskolens undervisningstilbud i langt større grad for å sikre kvalitet og effektivitet i saksbehandlingen. Kompetansen som opparbeides i politidistriktene bør benyttes på tvers av organisatoriske og geografiske grenser».

1. Hvilke organisatoriske og funksjonelle muligheter mener gruppen innenfor dagens lovverk når det gjelder bruk av kompetanse på tvers av enhetene i politidistriktet?

2. Hvilke lovendringer mener gruppen bør gjøres for å utvide denne muligheten og samtidig ivareta øvrige hensyn i arbeidet i arbeidet med gjøremålene innen sivil rettspleie.

Spørsmålene ble behørig diskutert i gruppen og vurderinger og synspunkter ble fremlagt i plenum neste dag. I oppsummeringen ble det blant annet sagt at vi lever i spenningspunktet mellom tidens krav og forventninger og lovens opprinnelige utgangspunkt.

Siste post på programmet var gjeldsordningsloven v/ Egil Rokhaug. På landsbasis stiger antallet gjeldsordningsaker kraftig. En vet ennå for lite hva som er årsaken og forskere er bedt om å se på sakene om det er endringer i det økonomiske innholdet og om det er forskjeller i søkermassen. Det er også en kraftig økning i betalingsanmerkningene. Rokhaug snakket også om mulige endringer i loven. Han gjorde det klart at lovendringer tar tid.

Ansvarlige for samlingen Erling Arne Meek og Knut Kværner takket av, og ved neste samling vil andre navn fra POD stå bak arrangementet.

blitt solgt til X Marketing AS 1. desember 2009. A var selv leder og enestyre i selskapet og kjøpekontrakten ble undertegnet av ham både som kjøper og selger.

A klaget over utlegget til Asker og Bærum tingrett, som avsa kjennelse for at klagen ikke ble tatt til følge.

A anket kjennelsen i tingretten til lagmannsretten og anførte bl.a.:

Det er dokumentert at lånesøknaden for kjøp av bilen var fremmet og mottatt i banken før varsel om utlegg. Salget av bilen var således ikke motivert av dette. I følge kjøpekontrakten var overtagelsesdato 1. desember 2009. Det fastholdes at dette var den reelle overtakelsesdato. Det avgjørende bør være at salget og finansieringen via bank åpenbart var avtalt/omsøkt før varsel om utlegg ble avsendt. At utlegg da kom før omregistrering, ligner den situasjon tingretten redegjør for under henvisning til Falkanger m.fl. *Tvangsfullbyrdesesloven* 4. utgave side 412. Det vises også til Augdahl: *Obligasjonsrett* side 425.

Ankemparten – kemneren i Asker og Bærum har i anketilsvaret bl.a. gjort gjeldende:

Det avgjørende for om et formuesgode skal anses for å tilhøre den ankende part er om han har en så sterk tilknytning til objektet at eierkarakteristikken er på sin plass, jf. Falkanger *Tingsrett*, 5. utgave side 72. Her vil både reglene om legitimasjon, rettsvern, omstøtelse og bevisregler komme inn, jf. *NOU 1972: 20* side 255. Prinsipielt anføres at bilen tilhørte den ankende part på det tidspunkt utlegget ble tatt, jf. *tvangsfullbyrdesesloven* § 7 – 1 og dekningsloven § 2 – 2. Overdragelsen av bilen er gjort pro forma slik at selger hele tiden har vært den reelle eier. Den fremlagte lånesøknaden til Santander Bank datert 10. november 2009 er ikke registrert i bankens datasytem. Det er uavklart om banken likevel mottok søknaden. Om søknaden ble sendt før varsel om utlegg ble mottatt av den ankende part er uansett ikke avgjørende siden det foreligger en nærhet mellom selger og kjøper som gjør at det

m på stilles særlige krav til dokumentasjon av eierforholdet. Kemneren har dessuten observert bilen parkert i garasjelegget på den ankende parts privatadresse. Det bør derfor legges til grunn at han disponerte bilen på samme måte som før salget. Transaksjonen medførte således ingen realitet for selger. Det bør legges til grunn at det var først ved betaling av kjøpesummen at kjøpekontrakten ble oppfylt og salget eventuelt medførte en realitet for den ankende part.

Subsidiært anførte Kemneren at kjøper ikke hadde rettsvern for sitt erverv fordi bilen ikke ble overlevert til kjøper. Ved nærhet mellom kjøper og selger må det stilles andre krav til dokumentasjon for overlevering.

Lagmannsretten har i sin kjennelse bl.a. anført følgende:

«Utgangspunktet er at utlegg kan tas i ethvert formuesgode som tilhører skyldneren på beslagstiden, jf. *tvangsfullbyrdesesloven* § 7 – 1 og dekningsloven § 2 – 2. Det er det reelle eierforholdet som er avgjørende og ikke det formelle. I det foreliggende tilfellet er det på det rene at bilen det ble tatt utlegg i fortsatt var registrert på A i motorvognregisteret da utleggsforretningen ble holdt 7. desember 2009. Det er fremlagt en kjøpekontrakt datert 1. desember 2009 hvoretter bilen ble solgt til X Marketing AS, hvor A er daglig leder og styreformann, for 290.000 kroner med overtagelse samme dag. Det er fremlagt lånetilsagn datert 2. desember 2009 fra Santander Consumer Bank AS hvor seldskapet meddeles at lån på kjøpesummen er innvilget mot 1.prioritets salgspant i bilen. Lånesøknaden som A hevder lå til grunn for tilsaget er fremlagt og er datert 10. november 2009, det vil si før kemneren 27. november 2009 varslet A om at utleggsforretningen ville bli holdt. Banken har imidlertid opplyst i epost av 5. mars 2010 at søknaden ble mottatt 1.desember 2009, det vil si samme dag som kjøpekontrakten ble skrevet. Santander Bank har opplyst til kemneren at lånet ble utbetalt til X Marketing AS 9. desember 2009. Det er etter dette mye som tyder på at kjøpe-

kontrakten ble satt opp som følge av at A fikk vite at det skulle holdes utleggsforretning. Lagmannsretten finner det imidlertid ikke nødvendig å ta stilling til om salget til X Marketing AS var pro forma, eventuelt om eiendomsretten gikk over først ved betaling av kjøpesummen 9. desember 2009.

Lagmannsrettens er kommet til at kjøper ikke hadde oppnådd rettsvern for sitt eventuelle kjøp da utleggsforretningen ble holdt 7. desember 2009. Et slikt resultat har også støtte i presumpsjonsregelen i *tvangsfullbyrdesesloven* § 7 – 13 første ledd. For at rettsvern skal oppnås, må bilen overlevert eller selger må i hvert fall ikke lenger ha rådighet over den, jf. Falkanger, *Panteloven med kommentarer*, side 220.

I Borgarting lagmannsretts kjennelse av 28. mai 2008 er det lagt til grunn at når det er nær forbindelse mellom kjøper og selger, må det stilles strenge krav til bevisene når det hevdes at selger ikke er eier til tross for at selger står som eier i motorvognregisteret. Tilsvarende problemer får man når det skal avgjøres om selger har fått rettsvern, det vil si om bilen er overlevert slik at selger ikke lenger har besittelsen. Lagmannsretten legger til grunn at det også da må stilles strenge krav til bevisene. A hevdet først at overlevering faktisk skjedde 1. desember 2009 slik kontrakten angir. Han opplyste ikke da at bilen etter den tid, i hvert fall i perioder ble stående i hans garasje. Etter at kemneren kunne påvise at det var tilfellet, har A hevdet at det bare skjedde i to korte perioder. Det forhold at han ikke straks han ble spurt opplyste den hele sannhet, svekker hans troverdighet.

A har også fremlagt kopi av lønn- og trekkoppgave for B, hvor han rapporterer inn fordel ved fri bil i perioden 1.november til 31. desember 2009. Men dette kan ikke tillegges særlig vekt da de er sendt inn etter at A hadde mottatt kemnerens saksfremstilling i prosesskrift av 5. mai 2010.»

Deretter avsa lagmannsretten enstemmig at anken ville bli å forkaste.

Praktisk bruk av etterretning i en strategisk og operativ sammenheng

Av visepolitimester Toralf Pedersen,
Sør-Trøndelag politidistrikt

Tenk gjerne de store tankene, men husk at arbeidet skal utføres og noen skal utføre arbeidet.

Vi vil gjerne fremstå som moderne ledere og vi bruker formuleringer om at politiet er en kunnskapsbasert organisasjon. I tilde-lingsskrivet fra POD for 2011 er dette formulert slik:

Politiet skal gjennom kunnskapsstyrt virksomhet basert på relevant etterretningsinformasjon og gode analyser, utvikle effektive strategier og tiltak for å forebygge og redusere kriminalitet. Det er imidlertid noen utfordringer med dette:

Utfordring 1: Vi har gjort det litt for vanskelig!!

Vår erfaring er at analysene blir for generelle i formen. Politimesterens beslutninger blir deretter. Ingen klarer å operasjonalisere strategiene og det ender med at alle gjør som de har gjort. Analysene blir fine å se på, men ressursbruken er egentlig bortkastet.

Særtrekk ved politiorganisasjonen:

Politiorganisasjonen er først og fremst en utadvendt og praktisk rettet organisasjon. Politiet er en organisasjon hvor kunnskapen som produseres, pløyes direkte tilbake til den som skal bruke den. Kravet blir at analysene må være operasjonaliserbare slik at mellomledernivået har mulighet til å ta taktiske beslutninger.

Vår erfaring er at det må etableres arenaer hvor kunnskapen deles. Her er det viktig å få fram den tause kunnskapen. Få fram etterretningsinformasjonen og bygg

Artikkelforfatteren visepolitimester Toralf Pedersen.

analyser på dette materialet. Vær en god bestiller. Hva vil du ha fra etterretning og analyse?. Det etterlyses tydelig lederskap og derfor skal du si fra hvor du vil og hvorfor.

Utfordring 2: Organisasjonsstrukturen er et hinder for effektivitet

De fleste politidistriktene er komplekse organisasjoner og Sør-Trøndelag er intet unntak.

Vi må vel betraktes som en organisatorisk mastodont med 23 driftsenheter som betjener 280.000 innbyggere. En slik organisasjon er ikke i stand til å løse dagens og morgendagens utfordringer. Vi kan og må endre organisasjonen, men det tar tid. Derfor må vi iverksette arbeidsoppgavene på tvers av organisa-

sjonsstrukturen. Ledere må ta ansvar og sette i gang arbeidet. Organisatoriske utfordringer får vi ta når de eventuelt dukker opp. Om nødvendig må politimesteren beslutte hvem som har ansvaret for hva, på tvers av organisasjonsstrukturen. Vi har gode erfaringer med å bruke politiorganisasjonen mer som en slags matriseorganisasjon.

Utfordring 3: Straffesakskjeden – vår produksjonslinje

Organisasjonsstrukturen påvirker i stor grad effektiviteten i straffesakskjeden. Mange aktører som skal utføre forskjellige arbeidsoppgaver til forskjellige tider. Mange ledere ønsker å bestemme når oppgavene skal utføres. Mange ledere ønsker å prioritere innen sitt område. ➤

«Så här ska svensk polis bli mer effektiv och modern»

Publicerad 2011-02-06 00:50

Rikspolischefen: *Myndighetsgränserna inom Polisen – vi är i dag den enda samhällssektor som är indelad länsvis – hindrar effektivt polisarbete. Under förra året fick Polisen förstärkta resurser. Vi är i dag 20 000 poliser – fler än någonsin – och det är välkommet. Men vi behöver också utveckla vårt sätt att arbeta och bli en mer lärande och modern organisation. Därför inrättar Rikspolisstyrelsen bland annat en ny funktion för att utvärdera arbetsmetoder som är till praktisk nytta i det dagliga jobbet. En mycket angelägen och prioriterad uppgift för Polisen framöver är att bekämpa brott*

som begås i nära relationer. En annan viktig uppgift är att stävja ungdomskriminaliteten och se till att samhällets reaktion på den kommer snabbt, skriver Bengt Svenson.

Polisen

Polisen ska förebygga brott, övervaka den allmänna ordningen och säkerheten, bedriva spaning och göra brottsutredningar. Polisen består av Rikspolisstyrelsen, 21 lokala polismyndigheter som motsvarar länsindelningen samt Statens kriminaltekniska laboratorium. Rikspolisstyrelsen är central förvaltningsmyndighet och har tillsyn över Polisen. Antalet polisanställda var drygt 28 000 personer i december 2010, varav 20 000 poliser. Källa: Polisen.se

Repliker

«Förläng polisutbildningen och ge den högskolestatus»

«Förnyelsen av polisen måste komma utifrån»

Under det år som gått har antalet poliser ökat till 20 000. Vi är därmed fler poliser än någonsin. Med den förstärkningen har vår förmåga att vara närvarande och synliga ökat, samtidigt som vår förmåga att utreda och klara upp brott stärkts.

Att vi blivit fler är välkommet, men vi måste också utveckla vårt sätt att arbeta. Jag vill här peka på några

Dette medfører uenighet om mål. Dette påvirker sterkt de strategiske valg og operative valg. Effektive tiltak er bedre samarbeid og samhandling og et krav om at vi skal spille på lag mot kriminalitet. Alle må bidra når beslutningen er tatt.

Skal vi ta gjengangerne, må vi følge opp med varetekt og dom. Gjør vi ikke det, skapes stor frustrasjon i det operative miljøet. Det er også av stor betydning at vi har et godt samarbeid med Kriminalomsorgen.

Vår modell for etterretning og analyse

Vi er utfordret på at vi skal utføre en effektiv polititjeneste. For å få det til må vi være kunnskapsbasert. Etterretningsfunksjonen er svært viktig. Etterretningen skal danne grunnlag for de taktiske beslutningene som lederne tar den enkelte dag. Etterretningen skal også danne grunnlag for de strategiske valgene politiledelsen tar. Når det blir sammenheng mellom etterretning, analyser og politimesterens strategisk valg, blir det enklere å ta de taktiske beslutningene på det ope-

rativ nivå. Etterretningsinformasjonen må være allemannseie.

Vi har etablert team for strategisk analyse og etterretning hvor det er teamleder, politispesialist, rådgiver og etterrettere. Koordinatorfunksjonene er knyttet til dette teamet. Operasjonssentralen skal bidra med ressurs i etterretningsarbeidet og samtidig være en kunnskapsbank for innstatspersonellet. Dette blir viktigere og viktigere i tiden som kommer. Patruljene kjører over større områder og har mindre lokalkunnskap enn før.

Team for etterretning og analyse har ansvaret for vinning, vold og sedelighet. Seksjon for organisert kriminalitet ved Sentrum politistasjon har ansvaret innen narkotika, organisert kriminalitet og menneskehandel.

Flyten av etterretningsinformasjon

Tilgang til kunnskapen er svært viktig. Derfor har vi utviklet egen intranett-side som ajourføres daglig. Vi må takke Hordaland politidistrikt for god hjelp og IKT-løsning. Her legges ny etterretnings-

informasjon kontinuerlig. Siden er bygd opp med en hjemmeside med en rekke faner blant annet PBS-web. Ved å logge inn fra siden får vi tilgang til E-rapportene, søkemuligheter og til identifikasjon av gjerningsperson.

Det er kun de som har tilgang til Indicia som har tilgang til etterretningsinformasjonen. All informasjon legges også i Indicia. Hensikten med siden er å få fram etterretningsinformasjon i henhold til politimesterens strategiske føringer. Operasjonssentral og Kriminalvakt kan bygge opp sine presentasjoner med link til etterretningsinformasjonen.

Vi fikk denne siden på plass ved årsskiftet og flere og flere tar den i bruk. Et viktig mål er at informasjonen skal være proaktiv. Det vil si at den skal ha betydning for politiets planlegging fram i tid.

Fra etterretningsrapporten er det tilgang til gjengangerlistene og «fem på topp» innen bilbrukstyperier. Vi ser fram til en spennende vår og forsommer. Vi tror at vår modell for etterretning og analyse og vårt fokus på ledelse vil bidra til bedre resultater. ■

områden som enligt min mening ska stå i fokus för Polisens utvecklingsarbete framöver.

- Polisen behöver i högre grad bli en lärande organisation. Det finns mycket kunskap inom Polisen och arbetsmetoder utvecklas på många håll. Vi skulle dock kunna tillvarata erfarenheter och metodutveckling på ett mer strukturerat sätt. Det handlar om att bli bättre både på att utvärdera och på att sprida goda exempel så att de används i hela landet.

Därför inrättar Rikspolisstyrelsen en ny funktion för utvärderingsverksamhet. Satsningen är starkt inriktad på arbetsmetoder som är till praktisk nytta i det dagliga jobbet. Till funktionen knyts ett råd med akademisk kompetens som ska garantera att utvärderingsverksamheten håller hög kvalitet. Resultaten av de kvalificerade uppföljningar som görs ska publiceras i en rapportserie och på andra sätt spridas inom polisorganisationen.

Alla inom Polisen har sedan ett ansvar för att metodutvecklingen används, vare sig den har skett vid Rikspolisstyrelsen, vid en polismyndighet eller vid polisen utomlands. Det tas fram mycket ny kunskap om hur polisarbete kan bedrivas, men nya metoder och rutiner måste tillämpas snabbare och på fler ställen än vad som sker i dag.

- Polisen behöver bli modernare. De närmaste fem åren gör svensk polis den största investeringen någonsin för att förnya och modernisera vårt it-stöd. Den viktigaste byggstenen i denna satsning är ett nytt mobilt system för avrapportering och utredning. Polisen ska direkt ute på fältet kunna skriva in uppgifter och hämta information. Vi håller på med att införa det nya systemet och under året ska det successivt börja användas i hela landet. Fullt utbyggt omfattar systemet alla brott och ersätter helt dagens krångliga system för utredning och avrapportering.

Genom att vi kan utreda effektivare ska fler brott klaras upp snabbare, samtidigt som vi frigör tid för brottsförebyggande och trygghetsskapande insatser. Det nya systemet ger oss alltså möjligheter att både kunna utreda bättre och att vara synligare.

En modern organisation måste präglas av en modern ledningsstruktur. En parlamentarisk kommitté har fått i uppdrag att pröva om dagens organisation med självständiga polismyndigheter är effektiv och ändamålsenlig. Polisen är i dag den enda samhällssektor som är organiserad länsvis i 21 myndigheter. Det har på senare tid blivit allt tydligare att myndighetsgränserna inom Polisen ibland hindrar att verksamhet kan bedrivas fullt ut effektivt. Kriminaliteten förändras och blir både mer geografiskt rörlig och mer komplex. Det ställer ökade krav på att Polisen har specialistkompetens – exempelvis för it-brottslighet – som rimligen inte kan finnas inom var och en av de 21 polismyndigheterna. Lägg till detta vad jag ovan sagt, nämligen att Polisen måste ha en styrning som gör att metodutveckling sprids snabbare över landet. Jag förväntar mig att detta är frågor som den parlamentariska kommittén kommer att se över.

Parallellt med att hela polisväsendet utreds, bedriver Rikspolisstyrelsen ett arbete med att stödja polismyndigheternas egen organisationsutveckling. För oavsett vad den parlamentariska kommittén kommer fram till, så måste den lokala verksamheten vara organiserad så bra som möjligt. Under 2010 kartlades samtliga polismyndigheters organisation och i år ska förslag till förbättringar tas fram i samverkan mellan Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna. Målet är att säkerställa att varje myndighet har en tydlig och rationell ledningsstruktur som bidrar till allt bättre verksamhetsresultat.

- Vi ska arbeta för att ytterligare stärka förtroendet för Polisen. Mätningar visar att Polisen har ett högt förtroende hos allmänheten, men vi ska vara medvetna om att förtroende är något som ständigt måste förtjänas. Det är viktigt för Polisen att människor såväl känner tillit till vår förmåga som trygghet i kontakten med oss. Som en del i arbetet med att värna och stärka förtroendet arbetar vi med att ta fram en medarbetarpolicy som förtydligar det ansvar som följer med att arbeta inom Polisen. Policyn utgör en fortsättning på vårt

värdegrundsarbete och ska vara ett stöd för medarbetare och chefer att agera förtroendeingivande.

Tyvårr förekommer det att anställda inom Polisen gör fel och ibland allvarliga fel. Vid årsskiftet inrättade vi en ny organisation för att utreda brottsmistanke mot poliser. Precis som tidigare är det åklagare som leder utredningarna, men den polisiära delen av utredningsarbetet flyttas till Rikspolisstyrelsen. Det gör vi för att öka utredningsförmågan och för att det ska finnas ett tydligt avstånd mellan dem som utreder och de som utreds. Med den nya organisationen hoppas vi skapa ytterligare legitimitet och förtroende för hur brottsmistanke mot poliser utreds.

Jag vill peka på ytterligare två viktiga uppgifter som vi inom Polisen kommer att arbeta hårt med framöver.

Den ena är brott som begås i nära relationer. Vi har gjort en stor satsning på att utveckla vår förmåga att utreda dessa brott och vi kommer att fortsätta arbeta intensivt för att bli allt bättre. Att hjälpa och skydda människor som kränks och misshandlas av sin partner eller en annan närstående är en mycket angelägen och prioriterad uppgift för Polisen.

Likasa ska vi anstränga oss än mer för att bekämpa kriminalitet bland ungdomar. Det är viktigt för att hjälpa unga människor och det är samtidigt en av de bästa brottsförebyggande åtgärder som kan göras. Bland annat måste vi, tillsammans med åklagarna, se till att ärenden där ungdomar är inblandade utreds snabbare. Nu klarar vi inte alltid av de fastställda tidsnormerna och det är helt oacceptabelt. För unga människor är det viktigt att samhällets reaktion kommer snabbt.

Polisen har alltså 2011 goda förutsättningar och tydliga ambitioner. Med förstärkta resurser följer berättigade krav från allmänheten. Vi gör ett bra jobb, men vi kan utvecklas ytterligare och vi har riktlinjer för det arbetet.

Bengt Svenson
rikspolischef

Mestere med på laget

Tekst og foto: Lene Bovim

– Vi meldte oss inn i Norges Politilederlag på grunn av foreningens sterke fokus på ledelse og de utfordringene vi politiledere står overfor, sier politimesterne Tormod Bakke og Johan Brekke. Laget teller nå fire politimestere.

– Det har vært snakket om foreningsskifte blant flere av oss i politimester-korpset i lengre tid. Det gjennomgående problemet er at vi har følt at de andre fagforeningene i liten grad har hatt dette lederperspektivet. Deres utfordring har vært den brede sammensetningen av medlemmer, og de har lagt vekt på å ivareta den store gruppen. Jeg følte at jeg falt utenfor, sier Tormod Bakke, politimester i Hedmark politidistrikt.

Han meldte seg inn i Norges Politilederlag rett etter nyttår. Han har stått uten fagforening en stund etter å ha meldt seg ut av Politijuristene da politikonflikten sto på som verst.

Sogn og Fjordanes politimester, Johan Brekke, meldte seg inn i laget i fjor sommer. – Det startet med at jeg begynte å lese medlemsbladet Politilederen. Jeg likte det fokuset som bladet har på ledelse. Og så begynte jeg å reflektere over mitt passive forhold til min egen fagforening, forteller han. Også han hadde savnet oppmerksomhet rundt temaer som var viktig for ham, ledelse og utvikling.

Krevende å være leder

Tidligere var det ikke uvanlig at du steg i gradene som følge av lang og tro tjeneste. Slik er det ikke lenger. Det rekrutteres ledere fra et mye bredere lag, og lederne i politiet i dag kommer fra ulike bakgrunner. Bakke og Brekke mener det er viktig å ha et samlingssted som har en felles plattform.

– Vår felles plattform er at vi er ledere i politiet, sier politimestrene Tormod Bakke (til venstre) og Johan Brekke. De har forventninger til at Norges Politilederlag vil være i stand til å ivareta deres arbeidsinteresser.

– Det er krevende å være leder i dag, enten det er på nivå én eller to. Vi politiledere står overfor mange store utfordringer, med stramme budsjetter og store omstillinger, påpeker Brekke.

Etter hans oppfatning er det stor forskjell på å være driftsenhetsleder og seksjonsleder. – Vi politimestere og driftsenhetsledere står ganske likt når det gjelder ledelsesutfordringer, mener han.

Tormod Bakke er helt enig. – Et fortrinn med lederlaget er at den allerede består av mange ledere. Det er ledelse som er fokusområdet – ledelse av et politidistrikt, supplerer han.

De har begge sittet på gjerdet en stund og fulgt med på utviklingen av lederlaget, som har gått gjennom en endring fra å være et lensmannslag til å favne bredere blant ledere i politiet. En utvikling som etter de to mesternes mening har vært vellykket.

– Det er ennå et stykke igjen, men Politilederlaget har klart å følge med i tiden og er på vei til å bli en forening for vår tid, sier de to. Som har store forventninger til at de vil bli gitt muligheten til å være med på å påvirke prosessen videre.

Etterlyser mer dynamiske lokallag

En ting de to ferske medlemmene gjerne vil sette fingeren på, er et litt for lavt aktivitetsnivå i egne lokallag. Problemet er først og fremst liten medlemsmasse. Både Sogn og Fjordane og Hedmark har forholdsvis få medlemmer.

– Vi er bare nødt til å få en forening som teller flere lokalmedlemmer. Vi må rekruttere, fastslår Johan Brekke. Han får bifall fra kollegaen i Hedmark. – Forrige gang det var årsmøte i lokallaget, var møtet satt til arbeidstiden. Møtetidspunktet kolliderte dessuten med et ledermøte. Vi er vant til at fagforeningsmøtene skjer i arbeidstida, men som leder på et høyere nivå, er vi ikke like fleksible. Her må vi tenke nytt, foreslår Bakke.

Ønsker drahjelp i lønnsforhandlingene

Et tema som opptar de to politimestrene, er åremålsproblematikken. Skal åremålsordningen videreutvikles og fortsatt gjelde, eller er det ønske om å lete etter andre løsninger for hvordan politimestrene skal lønnes? ➤

Trygt når tidene skifter

YS Stat tariffnytt april 2011

Mellomoppgjøret 2011

Den 27.–29. april setter YS Stat, Statens Personaldirektør og de andre hovedsammenlutningene seg ned for å forhandle frem et resultat for årets mellomoppgjør.

Et mellomoppgjør betyr at det kun er lønnsreguleringer det skal forhandles om og ikke hele Hovedtariffavtalen.

Forhandlingsbestemmelsen for årets oppgjør ble vi enige om i hovedtariffoppgjøret i fjor i pkt. 1.4.4: «Partene er enige om at forhandlingene skal føres på grunnlag av den alminnelige økonomiske situasjonen på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår. Den nominelle lønnsutvikling for tilsatte i det statlige tariffområdet skal vurderes i forhold til arbeidslivet for øvrig.»

Hva betyr det for deg? Nå skal vi ikke forskuttere verken krav eller resultat, men utgangspunktet for årets forhandlinger er som følger.

Fjorårets årslønnsvekt for statsansatte er beregnet til omlag 3,6 %. Resultatet av fjorårets gjør at vi har med oss et overheng

dvs. den delen av fjorårets resultat som slår ut i år – på 2,3 %. I tillegg kommer en forventet lønnsgradning – all lønnsutvikling lokalt som ikke er avtalt sentralt, pkt. 2.3.4 forhandlinger osv. – på ca 0,6 %. Når vi da vet at forventet pristigning i år – inkludert strøm – er på ca 2% så har vi allerede en reallønnsøkning for alle i 2011. Men det skal forhandles og det er midler å forhandle om. Frontfaget som legger malen for alle de påfølgende lønnsoppgjørene, kom i havn med en årsramme på ca. 3,7 %. Et tillegg til alle på 2,- kroner timen og et lavtlønns tillegg på mellom kr. 3 900,- og kr. 5 800,-.

En av våre store utfordringer i staten er at vi i en årrekke, med få hederlige unntak, har hatt en mindre lønnsutvikling i forhold til sammenlignbare grupper i andre sektorer. Det betyr i klartekst at vi vil kreve en kompensasjon for dette etterslepet og det betyr igjen at vi må ha en høyere årslønnsvekst enn de samme sammenlignbare gruppene.

De to hovedpunktene som er viktige under årets forhandlinger er dermed å få gjennomslag for en høyere årslønnsramme enn frontfaget og ikke så hvordan årets tillegg skal fordeles på de 3 økonomiske elementer vi har til rådighet:

Generelt tillegg per 1. mai, avsetning til justeringspott og avsetning til lokale forhandlinger.

Fjorårets oppgjør som hadde et fokus på likelønn mellom kvinner og menn ga gode resultater. Den solidariteten alle viste ved fjorårets oppgjør er det nå hyggelig å få resultatet av. Kvinners andel av menns lønn ble redusert med ca. 10 % dvs. fra ca. 94 % til 94,9 % prosentpoeng. Vårt krav at likelønn løses best sentralt for å få varig virkning var helt avgjørende for at vi fikk dette resultatet. Likelønn skal også vektlegges ved årets oppgjør slik at en ikke gjør tiltak i år som utjevner for det vi fikk til i fjor.

YS Stat og forbundene jobber med å legge siste hånd på kravet for årets oppgjør og vi har store forventninger til at årets oppgjør kan avsluttes ved forhandlingbordet den 29. april og ikke måtte benytte meklingsinstituttet i mai måned for å komme fram til et omforent resultat.

Avslutningsvis så er det verdt å understreke at forventningene til årets oppgjør bør være realistiske; at alle får en årslønnsvekt som synes på lønnslisten i 2011. Og så skal vi komme tilbake til hvor mye ... !

Forsettelse fra side 30

– Slik det er i dag, har vi faktisk ikke noe apparat som diskuterer våre lønninger. Fullmaktene ligger ikke der de skal være, sier Bakke. Han mener at systemet ikke er utviklet godt nok. – Vi politimestere burde samle oss og ta en grundig diskusjon rundt dette. Et element jeg ønsker belyst, er blant annet spørsmålet om hva som skjer etter årsmålsperioden, sier han.

– Dette er jo noe vi har snakket om lenge. Det er foretatt en evaluering av ordningen, og konklusjonen på den var at åremålsordningen slik den er, kom dårlig ut. Men den ruller og går enda, forteller Brekke.

De ønsker seg et omforent system som gjør det mulig å forhandle om lønn som samstemmer mer med de avtalene som er inngått.

Både Brekke og Bakke har en forventning til at politilederlaget kan være den

arenaen hvor også politimesterne kan hente støtte i kompliserte saker rundt roller og lønnsforhold. Håpet deres er at flere fra politimester-korpset vil slutte seg til, slik at de kan stå sterke samlet som politimestergruppe når viktige interesser skal ivaretas.

Norges Politilederlag er glad for å ha fått to de to politimesterne i «stallen», og ønsker både de – og andre «gjerdesittende» mestere velkommen til foreningen.

Trygt når tidene skifter

YS Stat tariffnytt april 2011

Pensjon – nye valgmuligheter

1. januar i år ble pensjonsreformen iverksatt. Dette avstedkommer mange spørsmål til forbundene og hovedsammenslutningen av medlemmer som lurer på hvordan dette påvirker deres pensjon. Vi vil her forsøke å si noe om de endringer som reformen medfører og hvem det gjelder for.

De eneste som har fått vedtatt hvordan tjenestepensjonen skal tilpasse den nye folketrygden er de ti førte årskullene som nå blir pensjonister, folk født i 1943–1953. Disse har all sin opptjening på gammel folketrygd og vil således få muligheten til tidlig uttak av folketrygd og effekten av ny regulering av utbetalte pensjoner og levealdersjustering.

Tidlig uttak av Folketrygd er nå mulig for alle fra de fyller 62 år. Dette er et supplement til AFP i offentlig sektor, og en må velge en av disse ordningene, en kan ikke få begge deler. Hvis en tar AFP må en slutte å jobbe, men det påvirker ikke alderspensjonen din fra 67 år. Tar en fleksibel folketrygd fra 62 år vil en få en lavere alderspensjon fra 67 år, men kan da ta ut pensjon og jobbe fullt mellom 62 og 67 år.

Løpende pensjoner (utbetalinger) blir fra 1.1.2011 regulert litt lavere enn lønnsvekst (G).

Levealdersjustering av pensjon skjer for offentlig ansatte ved beregning av tjenestepensjon ved 67 år. Den beregnede pensjonen blir justert for den antatte økte levealder for hvert årskull. De årskullene som nå blir pensjonister er likevel sikret 66 % av sluttlønn, men eventuelle overskytende ytelser blir redusert til det en ville fått før 1.1.2011.

For de som er født etter 1953 er ennå mye uklart. Disse vil få opptjening av folketrygd på nytt system (en gradvis innføring mellom 1954 i 1963 årskullet) og hvordan dette skal beregnes sammen med en offentlig tjenestepensjon er fortsatt ikke bestemt.

Andre områder innenfor tjenestepensjon som fortsatt er uavklart er hvordan særaldersgrenser blir tilpasset og uførepensjon fra tjenestepensjonsordningen.

YS i offentlig sektor jobber mot regjering og andre fagorganisasjoner for å utvikle

offentlig tjenestepensjon for de yngre årskullene. YS mener det er viktig at vi kommer igang med dette arbeidet snart, slik at våre medlemmer vet hvordan pensjonssystemet blir å forstå og kan innrette seg deretter. ■

Pensjonsinformasjon

For å skaffe seg et helhetlig bilde av egen opptjening og hva som «lønner seg» pensjonsmessig vil det være nødvendig å kontakte både Nav og Statens pensjonskasse.

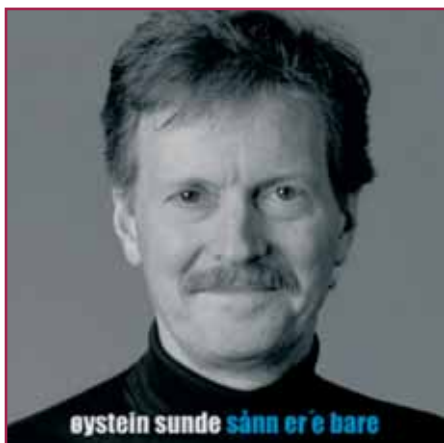
Nav har også pensjonsveiledning på nett: <http://www.nav.no/Pensjon>

Her finner du alt om folketrygden, valgmuligheter og et eget e-læringsverktøy om pensjon.

Statens pensjonskasse har også mye informasjon på sine nettsider, og en pensjonskalkulator: <https://www.spk.no/no/Pensjon/>

FAGOPPGÅVE

SENIOR I POLITI- og
LENSMANNSETATEN

LOU 1

Politihøgskolen 2010

Forfatteren Jan Olav Heggseth.

«Om komiprisens ærespris: – Det var kanskje noen år for tidlig. Jeg har da lyst til å holde på noen år til.» Øystein Sunde (63), artist. (NRK)

Jon Olav Heggseth, Politioverbetjent
Voss lensmannsdistrikt/Hordaland
politidistrikt

Føreord

Arbeid med oppgåva om senior i politi- og lensmannsetaten tok til på eit tidleg stadium i studiet. Det vart ei utfordring å finna ei såpass konkret og klar problemstilling at det var mogeleg å få noko ut av arbeidet innafor ramma. Etter kvart landa eg såleis på å vinkla dette opp mot den konkrete meddelelsen om seniorpolitikk som Hordaland politidistrikt har utforma i 2005 og seinare revidert fleire gonger fram til 2010.

Under arbeidet har dokument og informasjon om tema vorte omfattande, og det har vore ei utfordring å «skilja klinten frå kveiten».

Det har vore inspirerende og lærerikt å gå gjennom dokument og teoriar, og i utgangspunktet har eg kjend det som eg har hatt god tid og oversikt over oppgåva.

Likevel har innspurten vorte hektisk – og kanskje dermed påverka kvaliteten.

Ulvik, 10.10.10.
Jon Olav Heggseth

Innholdslista:

- 1 Innleiing**
    - 1.1. Føremål
    - 1.2. Problemstilling
    - 1.3. Begrepsavklaring
    - 1.4. Avgrensningar
  - 2 Teori**
  - 3 Metode**
  - 4 Analyse / drøfting**
    - 4.1. Dokumentanalyse
      - 4.1.1. Relevante lov- og regeltilvisningar styringsdokument og retningsliner.
        - 4.1.1.1. Arbeidsmiljølova
        - 4.1.1.2. Hovedtariffavtalen i staten
        - 4.1.1.3. Politidirektoratet – publikasjonar
        - 4.1.1.4. HMS kartlegging Hordaland politidistrikt 2006
        - 4.1.1.5. Prosjektoppgåve PHS LOU II, kull 5, 2007–2008
Ane Kval m.fl.
        - 4.1.1.6. Seniorpolitiske virkemidler i Hordaland politidistrikt – meddelelse 2005
        - 4.1.1.7. Verksemdsplan Voss lensmannsdistrikt 2011.
    - 4.2. Drøfting
  - 5 Avslutning**
- Litteraturliste**
Vedlegg

1 Innleiing**1.1. Føremål**

I den sjølvvalde fagoppgåva skal eg få høve til å fordjupa meg i eit fagleg tema som kan knytast til pensum for LOU 1 studiet. Oppgåva skal visa til sentrale teoriar og begrep, og den skal visa at eg har fått ny forståing og nye perspektiv på eigen praksis.

Eg vil difor i denne fagoppgåva sjå på korleis arbeidsforholda er lagt til rette for gruppa av seniorar i politi- og lensmannsetaten, særskilt i høve til vakt- og beredskapsteneste. Frå sentralt hald og frå arbeidsgjevar er det gjeve tydelege signal i form av styringsdokument, retningsliner og vedtak m.m., om at arbeidsforholda skal leggast til rette slik at arbeidstakarane skal stå lenger i jobb, ofte kalla seniorpolitiske tiltak. Dette vert nærare omtale under analyse/drøfting.

Politiet har ulike pensjonsalder, der tilsette i politistillingar i lensmannsetaten har pensjonsalder på 63 år, og i politistillingar i byar og større tettstader har 60 år. Under visse omstende kan då arbeidstakaren gå av med pensjon 3 år før, slik at dei sluttar når dei er 57 eller 60 år. Dei aller fleste sluttar ved oppfylt særaldersgrense, altså enten 57 år eller 60 år. ➤

På større arbeidsplasser i politiet er det til vanleg berre dei som ynskjer det av polititilsette som har teneste som medfører aktiv vakt- og beredskapsteneste, etter dei er fylte 50 år. Ved små og mellomstore lensmannsdistrikt må alle delta på vaktlista for å få tenesta til å gå i hop.

Dette kan då vera ein arbeidsbelastning for den enkelte tilsette, som kanskje av ulike grunnar ikkje ynskjer ei slik arbeidstidsordning. Dette kan gå utover helsa til den einskilde, men og arbeidsmiljøet på heile arbeidsplassen. Dette påverkar igjen produksjonen og dei mål og resultat som etaten arbeider etter.

Det er i politi- og lensmannsetaten gjort ein del for å leggja til rette for gode arbeidstidsordningar m.m. for gruppa av seniorar. Men så langt eg kjenner til er det i stor grad grupperinga over 62 år som er tilgodesett med særordningar på ulike vis i politidistrikta.

Hordaland politidistrikt har og saman med Politidirektoratet og Politiets Fellesforbund gjennomført eit prøveprosjekt om seniorpolitikk. Målet var å få fleire medarbeidarar til å halda fram i arbeid utover nedre pensjonsaldergrense.

Ved små og mellomstore lensmannsdistrikt, som t.d. Voss, der ein er under 20 politistillingar kan det vera ein utfordring i forhold til vaktlister, beredskap og operativ teneste. Dette avdi om lag 1/3 del av styrken er passert 50 år, og dermed er det vanskeleg å få fritak frå å delta i den ordinære vakt- og beredskapsteneste.

Andre moment er at på ei side så er det tydelege politiske signal om at det skal koma ein auke i nyutdanna politistudentar, og dermed fleire politistillingar i forhold til innbyggjartalet. På den andre sida opplever politidistrikta at talet på politistillingar går ned, som fylgje av budsjetttildelingar som ikkje gjev rom for lønsmidlar til fleire. Polititilsette som høyrer til gruppa av seniorar, vil då ved små og mellomstore lensmannsdistrikt, måtte delta på meir aktiv vakt- og beredskapsteneste. Ofte med til dels døgnkontinuerleg vaktbelastning.

1.2. Problemstilling

Ut frå ovanstående vil problemstillinga vera slik:

Hordaland politidistrikt har vedteke «Seniorpolitiske virkemidler i Hordaland politidistrikt» ME -100-2005-12, sist revidert 08.03.2010. Elles føreligg det og overordna styringssignal om samme tema. Påverkar desse dokumenta korleis arbeidssituasjonen er for seniorar i operativ teneste i lensmannsetaten i høve til vaktlister og beredskap ?

Eg ynskjer å sjå på korleis desse styringssignal om seniorpolitikk i etaten påverkar dei faktiske tilhøva for gruppa av arbeidstakarar i høve til skiftarbeide/vaktlister. For å vurdere dette vil eg gjennomgå aktuelle dokument om tema. Det vil vera naturleg for meg å vurdere dette opp mot eigen arbeidsplass, som eg og meiner er retningsgjevande for korleis dette vert løyst ved politistasjonar og lensmannsdistrikt av ein slik storleik.

1.3. Begrepsavklaring

Definisjonen av ordet senior er jfr. *Cap-pelen leksikon: den eldre*. Andre kjelder seier: *som er gamal, erfaren, veteran*. Forskning og undersøkingar viser at mange ser på aldersgruppa frå om lag 46 år og oppover som eldre eller seniorar. I Poltidirektoratet sin «Veileder i seniorpolitikk» av 2004 er aldersgruppa 45 + omtala som; «*Seniorfasen. Denne gruppen består av ansatte med lang erfaring og mange har lederposisjoner*».

1.4. Avgrensningar

Eg har i oppgåva valdt å berre føreta undersøkingar gjennom dokumentanalyse. Av omsyn til tidsbruk og omfang har eg og avgrensa dette til å berre gjelda kjende dokument på eigen arbeidsplass og Hordaland politidistrikt. Det er såleis mogeleg at i andre politidistrikt føreligg det interne og lokale retningslinjer for korleis og kva føringar som påverkar oppgaveløysinga i mi problemstilling.

2 Teori

Teori frå Jakobsen og Thorsvik; *Hvordan organisasjoner fungerer*, kap. 7, handlar om organisasjon og individ, og i oppgåva

knyter eg seniorgruppa sin arbeidssituasjon opp mot jobbutforming og motivasjon. Seniortiltak frå arbeidsgjevar si side er viktig for å oppretta tillit og lojalitet i høve til den tilsette som ressurs for verksemda. Arbeidslivet i dag handlar om mangfald i høve til alder, kjønn, nasjonalitet, kompetanse og mykje meir. Å knyta til seg velkvalifiserte og lojale arbeidstakarar, er difor avgjerande for å lukkast for arbeidsgjevar.

Kaufmann og Kaufmann; *Psykologi i organisasjon og ledelse*, omhandlar Maslows behovsteori. Klare rammer i høve til seniortiltak og arbeidsutforming vil falla naturleg inn under denne behovsteorien, under hovudtypen; sikkerheitsbehov. Men det kan like gjerne vera at den og passar under hovudtypen; sjølvaktualisering. Tilhøva vert lagt til rette for seniormedarbeidaren for å realisera og visa sine kunnskapar tileigna gjennom eit langt arbeidsliv.

Odd Norhaug sine teoriar om LRM i *Måltrettet personal- og kompetanseledelse*, kap 11, passar å samhalda i forhold til seniorar sine utfordringar i det nye arbeidslivet.

3 Metode

Ved oppgaveløysinga har eg gått gjennom og analysert aktuelle dokument om tema seniorpolitikk i politi- og lensmannsetaten, både frå sentralt og lokalt hald. Etter kvart som arbeidet med oppgåva har skride fram har eg kome over fleire nye dokument. Dette har ført til at eg har kome over dokumentasjon som gjev funn som eg ikkje hadde venta å finna.

Det er ei svakheit ved oppgaveløysinga at innafor den ramma eg har til rådvelde, vil eg ikkje kunna få fullgod oversikt over kva skriftleg materiell som finnes om tema.

Det har truleg og påverka oppgaveløysinga at eg har lang erfaring frå politi- og lensmannsetaten. Såleis kan oppgåva vera sterkt påverka av mine subjektive synspunkt om tema.

Fortsetter neste nummer